บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวิธีการดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีการดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การดำเนินการทดลอง
5. วิธีการดำเนินการทดลอง
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ครอบครัวที่มีบุตรเป็นโรคสมาธิสั้น ที่มารับการตรวจรักษาแบบผู้ป่วยนอกที่โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ ในระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2553- มิถุนายน พ.ศ. 2554 โดยคัดเลือกครอบครัวตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1.1 บิดาและมารดาที่มีบุตรเป็นโรคสมาธิสั้น โดยบุตรได้รับการวินิจฉัย ว่าป่วยเป็นโรคสมาธิสั้นและไม่มีโรคเกิดร่วมตามเกณฑ์การวินิจฉัยโรคตามระบบ DSM- IV จากจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่นโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ ไม่เกิน 1 ปี

1.2 บุตรที่เป็นโรคสมาธิสั้น โดยใช้เกณฑ์จำแนกตามเกณฑ์ DSM-IV ได้รับยาเมทิน ฟีนิเดต (Methylfinidate) ไม่เกิน 1 ปี ร่วมกับการปรับพฤติกรรม

1.3 บุตรที่ได้รับการวินิจฉัยว่า เป็นโรคสมาธิสั้น มีอายุระหว่าง 5- 8 ปี และเป็นบุตรคนเดียวของบิดามารดา

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็น บิดาและมารดาที่มีบุตรเป็นโรคสมาธิสั้นที่มีคุณสมบัติตามข้อ1 โดยมีคะแนนจากแบบวัดการทำหน้าที่ของครอบครัวต่ำกว่าเปอร์เซนไทล์ที่ 25 และมีความสมัครใจ สามารถเข้าร่วมการวิจัยได้ตลอดช่วงเวลาของการทดลอง

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบวัดการทำหน้าที่ของครอบครัว
2. โปรแกรมการปรึกษาครอบครัวตามแนวทฤษฎีโซลูชั่นโฟกัส

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. แบบวัดการทำหน้าที่ของครอบครัว มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี จากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่ของครอบครัว

1.2 สร้างแบบวัดการทำหน้าที่ของครอบครัวตามแนวคิดของโอลสัน โดยแบ่งการทำหน้าที่ครอบครัวออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ความผูกพันในครอบครัว (Cohesion) ความยืดหยุ่นในครอบครัว (Flexibility) และการสื่อสารในครอบครัว (Communication) โดยปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการทำหน้าที่ของครอบครัวที่มีบุตรเป็นโรคสมาธิสั้น ซึ่งแบบสอบถามมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบวัดได้แก่ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา อาชีพ

1.2.2 ตอนที่ 2 แบบวัดเกี่ยวกับการทำหน้าที่ครอบครัว จำแนกได้ 3 องค์ประกอบดังนี้

1.2.2.1 ความผูกพันในครอบครัว

1.2.2.2 ความยืดหยุ่นในครอบครัว

1.2.2.3 การสื่อสารในครอบครัว

1.3 ร่างแบบวัดการทำหน้าที่ครอบครัวของบิดามารดาที่มีบุตรเป็นโรคสมาธิสั้น โดยลักษณะแบบวัดตอนที่ 2 ซึ่งใช้มาตราส่วนประเมินค่า ซึ่งแบ่งระดับของความรู้สึกออกเป็น 5 ระดับ คือ ไม่จริงที่สุด ไม่จริง จริงบ้างไม่จริงบ้าง จริงและจริงที่สุด ให้ผู้ตอบแบบวัดเลือกระดับที่ตรงตามสถานการณ์ในครอบครัวมากที่สุดโดยให้เลือกตอบเพียง1ตัวเลือก เกณฑ์การให้คะแนนเป็น 1, 2, 3, 4, 5 (ภาคผนวก ข)

1.4 ผู้วิจัยนำแบบวัดที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบแล้วนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขจากนั้นนำแบบวัดที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน (ภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามที่กำหนดไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (*IOC*) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไปได้ข้อคำถามจำนวน 45 ข้อมีค่า *IOC* ระหว่าง .50-1.00 (ภาคผนวก ค) และผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะให้ปรับปรุงข้อความบางข้อความผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงข้อความตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ

1.5 ผู้วิจัยนำแบบวัดการทำหน้าที่ของครอบครัวที่ปรับปรุงตามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้ง

1.6 ผู้วิจัยนำแบบวัดการทำหน้าที่ของครอบครัวฉบับร่างที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ไปทดลองที่สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กับ บิดาและมารดาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง 30 ครอบครัวจำนวน 60 คน

1.7 ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากทดลองใช้แบบวัดการทำหน้าที่ครอบครัวของบิดามารดาที่มีบุตรเป็นโรคสมาธิสั้นมาตรวจสอบคุณภาพคำนวณหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) รายข้อเพื่อตรวจสอบความสามารถในการจำแนกผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการทำหน้าที่ครอบครัวสูงและต่ำ ซึ่งจำแนกตามเกณฑ์ที่กำหนดคือมีค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป

1.8 ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จาการทดลองใช้แบบวัดการทำหน้าที่ของครอบครัวของบิดามารดาที่มีบุตรเป็นโรคสมาธิสั้นมาตรวจสอบคุณภาพคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการหาด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Coefficient Alpha Formula-Cronbrach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90

2. โปรแกรมการปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีโซลูชั่นโฟกัสเพื่อพัฒนาการทำหน้าที่ของบิดามารดาที่มีบุตรเป็นโรคสมาธิสั้น โดยผู้วิจัยมีลำดับขั้นต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว และศึกษาแนวคิดทฤษฎี เป้าหมาย เทคนิคของการให้คำปรึกษาครอบครัวตามแนวทฤษฎีโซลูชั่นโฟกัสเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมายและวิธีการในการสร้างโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีโซลูชั่นโฟกัสให้เหมาะสมกับปัญหาของผู้รับคำปรึกษา

2.2 ดำเนินการสร้างโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวตามแนวทฤษฎีโซลูชั่นโฟกัส โดยลักษณะของโปรแกรม มีดังนี้

2.2.1 เป็นโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวที่มุ่งใช้เพื่อพัฒนาการทำหน้าที่ครอบครัวของบิดามารดาที่มีบุตรเป็นโรคสมาธิสั้น ซึ่งมีองค์ประกอบการทำหน้าที่ครอบครัวดังนี้

2.2.1.1 ความผูกพันในครอบครัว

2.2.1.2 ความยืดหยุ่นในครอบครัว

2.2.1.3 การสื่อสารในครอบครัว

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

2.2.2 ผู้วิจัยนำโปรแกรมที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นนำโปรแกรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน (ภาคผนวก ก) พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ระหว่างนิยามศัพท์ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาและตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมของกระบวนการและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ค่าความตรงเชิงเนื้อหา: *IOC* ภาคผนวก ค ตารางที่12)

2.2.3 นำโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวตามแนวทฤษฎีโซลูชั่นโฟกัส ฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการพัฒนาการทำหน้าที่ครอบครัวของบิดามารดาที่มีบุตรเป็นโรคสมาธิสั้นต่อไป

วิธีการดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ศึกษาสององค์ประกอบแบบวัดซ้ำหนึ่งองค์ประกอบ (Two-Factor Experimental with Repeated Measures on the One Factor) (Winner, Brown, & Michels, 1991, p. 509) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาการทำหน้าที่ครอบครัวของบิดามารดาที่มีบุตรเป็นโรคสมาธิสั้น โดยการปรึกษาครอบครัวตามแนวทฤษฎีโซลูชั่นโฟกัส ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล โดยมีการดำเนินการทดลองดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

	t1	t2	t3
a1	G1	G1	G1
a2	G2	G2	G2

ความหมายของสัญลักษณ์

a1 แทน กลุ่มทดลอง (วิธีการปรึกษาครอบครัวแบบเน้นทางออกระยะสั้น)

a2 แทน กลุ่ม ควบคุม (วิธีการให้คำแนะนำปกติ)

t1 แทน ระยะก่อนการทดลอง

t2 แทน ระยะหลังการทดลอง

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

t3 แทน ระยะติดตามผล

G1 แทน จำนวนคนที่ได้รับการปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีโซลูชั่นโฟกัส

G2 แทน จำนวนคนที่ได้รับคำแนะนำปกติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 นำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ไปยังผู้อำนวยการโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์และสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินงานวิจัย พร้อมทั้งแนะนำตัวชี้แจงวัตถุประสงค์ขั้นตอนดำเนินการวิจัยและขอรวบรวมรายละเอียดในด้านต่าง ๆ

2. ขั้นการดำเนินการ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

2.1 ขั้นตอนการศึกษาระดับการทำหน้าที่ครอบครัวของบิดามารดาที่มีบุตรเป็นโรคสมาธิสั้น

2.1.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยประสานกับโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ เพื่อประเมินการทำหน้าที่ครอบครัวของบิดามารดาที่มีบุตรเป็นโรคสมาธิสั้น โดยผู้วิจัยดำเนินการให้บิดามารดาที่มีบุตรเป็นโรคสมาธิสั้น ทำแบบวัดการทำหน้าที่ของครอบครัวจำนวนทั้งสิ้น 81 ครอบครัว จากนั้นตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยนำคะแนนของบิดาและมารดามาหาค่าเฉลี่ยคะแนนและคัดเลือกบิดามารดาที่มีคะแนนการทำหน้าที่ครอบครัวต่ำกว่าเปอร์เซนต์ไทล์ที่ 25 และสมัครใจเข้าร่วมการทดลองและให้ลงลายมือชื่อไว้ได้จำนวน 20 ครอบครัว

2.1.2 กลุ่มตัวอย่างครอบครัวบิดามารดาที่มีบุตรเป็นโรคสมาธิสั้นจากครอบครัวที่ได้ในข้อ 2.2.1 จำนวน 20 ครอบครัว สุ่มเข้ากลุ่ม (Random Assignment) เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 10 ครอบครัว

2.2 ขั้นตอนการพัฒนาการทำหน้าที่ครอบครัวของบิดามารดาที่มีบุตรเป็นโรคสมาธิสั้น แบ่งเป็น 3 ระยะ

2.2.1 ระยะทดลอง ใช้ระยะเวลา 6 สัปดาห์

กลุ่มทดลองผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีโซลูชั่นโฟกัสแก่บิดามารดาที่มีบุตรเป็นโรคสมาธิสั้นจำนวน 10 ครอบครัว จำนวน 6 ครั้ง สัปดาห์ละ 1 ครั้ง รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2554 ถึงวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2554 ดำเนินการตามโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวตามแนวทฤษฎีโซลูชั่นโฟกัสที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

กลุ่มควบคุมกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุมจะได้รับการดูแลตามแนวการแนะนำของโรงพยาบาลตามปกติอย่างน้อย 1 ครั้ง

2.2.2 ระยะหลังการทดลอง

เมื่อสิ้นสุดการให้คำปรึกษาในครั้งที่ 6 ผู้วิจัยให้บิดามารดาที่มีบุตรเป็นโรคสมาธิสั้นทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองทำแบบวัดการทำหน้าที่ครอบครัวของบิดามารดาที่มีบุตรเป็นโรคสมาธิสั้น อีกครั้งโดยบิดาและมารดาตอบแบบวัดคนละฉบับ แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยคะแนนของครอบครัวซึ่งมีการสลับข้อคำถามเพื่อป้องกันการจดจำของกลุ่มตัวอย่าง เก็บเป็นคะแนนในระยะหลังการทดลอง

2.2.3 ระยะติดตามผล

ภายหลังจากการเสร็จสิ้นการให้คำปรึกษา เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยดำเนินการวัดการทำหน้าที่ครอบครัวอีกครั้งทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งมีการสลับข้อคำถามเพื่อป้องกันการจดจำของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บเป็นคะแนนในระยะติดตามผล (Follow up)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ค่าข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ในรูปค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

2. วิเคราะห์หลักฐานความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเที่ยงตรงของโครงสร้างเนื้อหาและความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดการทำหน้าที่ครอบครัวของบิดามารดาที่มีบุตรเป็นโรคสมาธิสั้น

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (Repeated Measure Analysis of variance: One between – Subject Variable and One within - Subjects Variable) (Howell, 2007, pp. 449 - 460) และเมื่อพบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยทำการทดสอบด้วยวิธีการทดสอบรายคู่แบบนิวแมนคูลส์ (Newman-Keuls Procedure)

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University